4-a Jaro. N-o 206 APERAS SEMAJNE 13. Septembro 1928

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e Gvidanto: E. Lanti | SIDEJO de Ekzekutiva Komitato de SAT 23, rue Boyer, Paris-20e | ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27 Administranto: R. Lerchner

EKLEZIO KAJ MILITARISMO

La servoj al dio kaj al militarismo montras similecon en diversaj punktoj. 1. Ambaŭ atendas kaj bezonas servon de la homo; 2. ambaŭ bezonas homojn, kiuj emas plenumi servadon, kiuj ne havas propran starpunkton aŭ respondecon; 3. ambaŭ estas fundamentoj de spirita kaj ekonomia sklaveco.

La mizero, kiun kaŭzis la militarismo, estas sufiĉe konata ĉe tiuj homoj, kiuj posedas ankoraŭ iom da observokapablo. Ekzistas malmultaj homoj, kiuj ne scias kaj konfesas, ke la militarismo estas kruela, kaj la milito malhominda. Kion ili ne scias, estas, ke ili mem formas la militarismon kaj mem faras la militon, sekve mem estas respondecaj pri ĝi. Kion ili ankaŭ ofte ne scias, estas la rolo, kiun ludas la eklezio en la militarismo kaj en milittempoj. Celo de tiu ĉi artikolo estas, montri ke la oficiala eklezio ankaŭ estas respondeca pri la militarismo, kaj do pri la milionoj da mortigitoj kaj kripligitoj, viktimoj de la milito. Sed por la religia homo ekzistas nur unu vojo: por li dio estas la plenboneco, la senlima amo, la ĉionpovanto, sen kies volo nenio okazas. Laŭ tia vidpunkto oni necese devas klarigi la militarismon kaj militon kiel dian volon.

Kiel diservantoj tion faris, montras la sekvantaj citoj.

La Berlina predikisto D. Filips skribis en 1916: "Dankon al dio, ke la milito eksplodis; ankaŭ nun ankoraŭ mi diras tion dum la tria militjaro. Kaj dankon al dio, ke ni ankoraŭ ne havas pacon; ankaŭ nun ankoraŭ mi diras tion, malgraŭ ĉiuj viktimoj. Tial mi ripetas, dankon al dio, ke ni havas militon: la milito sola povas savi nian popolon, se tio ankoraŭ estas ebla, kion ni esperu. Ĝi estas la granda operacilo, per kiu la granda kuracisto de la popoloj detranĉas la terurajn, venenantajn abscesojn. Dankon al dio, ke ni ankoraŭ ne havas pacon: la vundoj fermiĝus tro rapide kaj la popoloj estus pli malsanaj ol iam antaŭe."

La germana predikisto Keler (germ.: Köhler) skribis en sia "Mondmilito" pri la germana glavo: "Vidu, kiel ĝi glitas el la glavingo. Kiel ĝi brilegas en la sunlumo de la maja naturo. Ci estas la lasta racio. Ci havos abundan kaptaĵon. Ci havas permeson: mortigi ĉiujn. Malamikoj ĉirkaŭas cin, tamen en nomo de dio, ci havas permeson ĉiujn mortbati."

La belga hosti-honorulo de Lurd (france: Lourdas) dum 1914, benis la belgajn kanonojn en Namür' kaj pelis la belgan junularon en la paflinion en nomo de dio.

Kardinalo Forle (angle: Forley) benis la armilojn en Ameriko kaj faris tion tiel bone, ke la registaro rekompencis lin, krom aliaj privilegioj, per la favoro, ke li dum vizito al la ŝiparo havu la rajton je sama nombro da salutpafoj kiel reĝo.

La episkopo de Triesto mobilizis krom la soldatoj eĉ la dipatrinon kaj dekoraciis ŝian bildon sur la "Monte Gappa" poste per la honorsigno "pro merito dum la milito".

Komence de 1917 prezentis 61 francaj episkopoj plendon al la papo kontraŭ la germanaj katolikoj. En ĉi tiu ili diris: "Ni protestas kontraŭ la eksterordinara aserto pri ekzisto de germana nacia dio, kiu favoras kaj aprobas ĉiujn krimojn, kiujn faris la popolo en frenezeco. Oni devas neniigi tiun ĉi germanan Kartagon[1].

La germana predikisto Ŝetker skribis: "La mondo bezonas militon. Sentigu al ĝi la germanan ŝtalon. Vi rusoj, vi francoj, vi belgoj, kaj antaŭ ĉio, vi angla kanajlo, nun vi havas, kion vi bezonas. Tia batalejo kun mortintoj, kies kiras-tunikoj pleniĝis per sango, tia malsanulejo kun tiom da junaj vivoj, kiuj nun forfluas en puso, febro kaj doloro: Dio, vi montras per tio, ke ni estas materio. La mano, kiu svingas la glavon, ne plu estas homa mano, kaj ne la homo, sed dio pendigas, turmentegas, senkapigas kaj dispecigas, ĉio estas lia laboro. Dio, ni estas dankemaj al vi, ke vi donis al ni la glavon por venĝo . . . En nomo de dio, punanta la glavo! Ĉiu kuglo devas trafi. Kiu ne pafas, estas fripono! Tio estas dia volo. Vi nur havas devon, ĉiu sur sia loko, uzi sian armilon kun ĉiu forto. La "Patro Nia"? Dio pardonu al ni ĉiun kuglon, kiu ne trafos!"

Ankaŭ en Nederlando la pastraro ne restis malantaŭe por prepari la popolon al la milito. Pastro Könders skribis en libreto nomita "Vorto al la katolikaj soldatoj": "Katolikoj, kiuj en paco kaj amikeco kun dio prenas la pafilon por defendi sian landon, scias, ke ili plenumos specialan taskon. Se iam entiriĝos nia lando en militon, sciu do tiam, ke se dio postulos vian vivon, viaj lastaj tagoj povas esti belaj por vi kiel katolika soldato. Donu vian sangon kaj

[1] Modifo de fama latina eldiro de Kato rilate al la forta kontraŭulo de Romo. — Red.

vivon al dio, kiel pentofaradon por viaj pekoj, kaj por savo de la patrio. Kaj se trafos vin malamika kuglo, via koro ankoraŭ fojon preĝu "Dio, estu favora al mi pekulo", kaj se dio volas, iru kun la sankta nomo de Jesuo sur la lipoj al alia vivo. Tiam vi estos batalinta kaj mortinta kiel kuraĝa, sed ankaŭ kiel bona katolika soldato."

Sufiĉe! Vi vidas, ke la dia amo estas senlima kaj tial ĉio, kio koncernas dion, "nekomprenebla". Sed vi ankaŭ vidas, ke dio estas uzata por ĉio, eĉ por igi akceptindaj la plej malcivilizitajn mort-ig-aferojn de militemaj nacioj. Ankaŭ vi vidas, ke dio dum militempo ne plu estas la senlimulo, la senfinulo, sed ke li fariĝas nacia. Ĉiuj ja havis sian dion, la germanoj, la belgoj, la francoj ktp. Ĉiuj kredis, ke la pravo kaj dio estas sur ilia flanko. Pro tiu trompego mortis milionoj kaj milionoj, kiuj fordonis sian junan vivon. Sed ĉiam ni paŝu kun tiuj ĉi faktoj antaŭ la homojn, por malfermi al ili la okulojn. Ni montru al ili, ke la hipokritaj diservantoj estas la plej grandaj milit-incitantoj, la plej fidelaj subtenantoj de la militojn bezonanta kapitalisma socisistemo.

W. Wessels (12 721).

HODIAŬ EN BULGARIO

Ni komencas publikigi artikolserion de du Gek-doj, kiuj vagadas tra granda parto de Eŭropo kaj restis kelkan tempon en Bulgario, studante la terorlandon. La unua ĉapitro estas verkita, por voki en nian memoron la tutan malĝojigan historion de la lasta jarkvino.

Red.

I

Multaj legantoj de "S-ulo" jam legis pri la teruraĵoj okazintaj, gviditaj de politikistoj kaj militistoj, antaŭ kvin jaroj en ĉi tiu lando. Sed malmultaj povas prezenti al si la bildon pri la torturoj kaj murdoj[1] faritaj. Por tio estas necese unue iome priskribi la kondiĉojn de tiu lando. Bulgara vivado ĝenerale ne similas al tiu de industriaj landoj, kiaj Germanio, Anglio aŭ Usono. En la lastaj — la plimulto da laboristoj estas veraj proletoj, posedantaj nenion krom sia laborforto. Sed en Bulgario la plimulto de la loĝantaro estas terkulturistoj, kaj, kvankam tre malriĉaj, posedas propran domon kaj parcelon (terpecon), kie ili kulturas grenon, tabakon, kotonon, vinberojn, rozojn ktp. Ilia bonstato dependas de la rikolto kaj sukcesa eksporto. Tiuj terposedantoj estas nekontentaj, ĉar la rezulto de ilia penado lasas ilin en mizera stato. Pro tio ili inklinas al socialismo aŭ alia sistemo, kiu asekurus al ili necesajn bezonaĵojn por komforta vivo.

La ideo de socialismo disvastiĝis tra la lando, kaj la terkulturistoj soifis por ŝanĝo de sistemo. Komunista Partio fariĝis forta, kaj en la jaro 1923 la plimulto da deputitoj, elektitaj en la parlamenton, estis komunistoj. Tiutempe la rusa blanka armeo, kiu rifuĝis en Bulgarion, rakontis en oficialaj rondoj pri teruraĵoj faritaj de bolŝevikoj. Al la militistoj, helpataj de la rusaj blankuloj kaj makedonanoj, tio donis pretekston por persekuti komunistojn. Stambuliski, la ĉefministro kaj estro de la agrikultura partio, estis inside mortigata. La militista partio malebligis al la elektitaj deputitoj kunveni en la parlamentejo, kaj tuj komenciĝis terura buĉado kaj torturado. Iu ajn, kiu estis en la vojo de la militista bando, estis arestata kaj sub torturo devigata konfesi, ke li estas komunisto. Poste li estis deklarata kontraŭulo de la patrio kaj mortigata. Tiel oni traktis ankaŭ veran komuniston. Estis traserĉoj en domoj. Ĉiu, kiu posedis socialisman literaturon aŭ ian signon de simpatio kun komunismo, estis arestata kaj ne revidata. Vivaj homoj estis rostataj en fornegoj, aliaj pendigataj pere de ciganoj, laŭ ordono plenumi tion je minaco de morto. Aliaj arestitoj estis mortpafataj sur stratoj de gardsoldatoj, kiuj asertis, kvazaŭ la arestito penus forkuri. Bulgaroj de diversaj klasoj asertas, ke tio ne estis vera, sed ke la gardsoldatoj havis ordonon mortpafi la arestitojn. Tiel pereis multe da homoj de malsimilaj mondkonceptoj sen iu juĝo kaj eĉ sen iu pruvo, ke ili interesiĝis aŭ apartenis al iu politika partio. Preskaŭ ĉiu familio perdis parencon dum tiu sanga diboĉo. Intelektularo kaj opoziciuloj estis surprize kaptataj kaj forkondukataj por neniam esti revidataj. Homa vivo valoris ne pli ol vivo de velkanta folio sur arbo. La popolo tiom kutimiĝis al buĉado, ke ĝi fariĝis preskaŭ indiferenta al ĉiu nejustaĵo. Dum oficiala ceremonio en la katedralo de Sofio okazis bombeksplodo, per kiu pli ol cent personoj perdis la vivon. La perforte elektita registaro kulpigis je tio la komunistojn. Siaflanke la komunistoj deklaris, ke la militistoj kaj kontraŭsocialistoj devis elpensi iun krimon por pravigi la persekutadon kontraŭ ĉiuj siaj nekunuloj, ke la registaro efektivigis tiun teruraĵon por pruvi al la mondo, ke komunistoj uzas bombojn.

Neklaraj sciigoj pri persekutoj atingis malproksimajn urbetojn kaj vilaĝojn, ĉar la ĵurnaloj silentas pri la persekutoj, kaj pro tio nur onidiroj alvenas. En kelkaj urbetoj komunistoj volis marŝi al Sofio por renversi la teroristan registaron. Dum la iro ili estis haltigataj kaj mortigataj. En leviĝinta urbeto Bracigovo pli ol 50 viroj estis ekzekutataj, kaj ĝis hodiaŭ la urbanoj estas speciale kontrolataj, leteroj kaj literaturo estas cenzurataj kaj ĉio de socialisma tendenco estas malpermesata en la urbeto.

Du gimnaziaj instruistinoj 22-jaraj de Plovdiv estis arestataj kun aliaj komunistoj. Okazis proceso de "la komplotantoj". Dum la proceso la K-dinoj deklaris, ke ili estas komunistoj kaj rifuzis malkonfesi sian politikan kredon. Pro tio kun aliaj ili estis kondamnataj al morto. Poste tiu verdikto estis ŝanĝata je dumviva malliberejo. Unu el ili, Sonjo, ĉefa kaj elstaranta persono, estis ĵetata en malliberejon, kie la stabo povis fari, kion ĝi volas, al ŝi perdinta ĉiujn civitanajn rajtojn. La kompatinda knabino, laŭ loka famo, pruvebla per ĵurnaloj, devis multe suferi en la manoj de siaj turmentantoj, kaj fine, de iu en malliberejo, ŝi estis brute perfortata. Dek monatojn post enkarcerigo ŝi naskis filon. Kiel la estraro klarigas tian okazon? — Facile. Oficistoj devigis ŝin subskribi dokumenton, ke la patro de ŝia filo estas ŝia fianĉo, kiu samtempe estis juĝata kaj ankaŭ kondamnata al dumviva malliberigo. Oni ja scias, ke ne estas permesataj al gefianĉoj geedzaj rilatoj en malliberejoj, viroj kaj virinoj vivas aparte. Estas jam kvar jaroj, ke la K-dinoj estas en malliberejoj. Tio sufiĉas; ili meritus pro siaj suferoj tujan amnestion. Ĉio tio estas historio pasinta.

Vaguloj.

[1] Intencaj, antaŭpripensitaj mortigoj.

La terura situacio de la laborista klaso en Polio

Jam estas fame konate, ke Polio estas la lando de plej malkara laborforto en Eŭropo, ke la mizeran teknikan staton de la pola industrio la kapitalismo profit-rekompencas per plej granda ekspluatado de la laboristaj amasoj. Eĉ nun, en la periodo de raciigo en la mastrumado, t. e. kiam la kapitalismo devigas unu laboriston laboradi por tri, kiam la deviga produkt-kapablo de l' laboristoj grave pligrandiĝis je la kosto de forto kaj sango. Eĉ nun, kiam la kareco ĉiam pli kreskas, la salajroj de la laboristoj tute ne kreskas kaj estas laŭ oficialaj ciferoj eĉ pli malaltaj ol en 1925 (ekzemple en la minejindustrio je 10 elcentoj, petrolindustrio je 15 elcentoj, teksindustrio je 25 elcentoj ktp.).

Kiam la kapitalistoj plialtigas la prezojn je la plej necesaj artikloj[1], ili argumentas: la laborforto estas tro kara en Polio, la soci-asekura leĝaro tro milda, dum samtempe la oficiala statistiko pruvas, ke la laborkostoj en Polio estas la plej malkaraj en Eŭropo.

Laŭ la raporto de la oficiala enketkomisiono por esplorado de la situacio en la industrio (konsistanta el kapitalkaj registar-reprezentantoj), en la plej granda parto de industribranĉoj la laborista salajro ne atingas 100 zlotojn (= $11^1/_3$ dolarojn) monate. La cetera parto gajnas ĝis 150 zlotoj. En la cement-industrio 50 elcentoj da laboristoj akiras ĝis 100 zlotoj monate, en la brikindustrio 80 elcentoj, en lignobranĉo 74,6 elcentoj. La sama bildo prezentiĝas preskaŭ en ĉiuj branĉoj de la grandindustrio.

Malpli ol 3 zlotoj da laborgajno tage! Kaj tio sufiĉu por manĝado, vestado, loĝado kaj edukado! En tempo, kiam la kareco konstante kreskas. Ĉu tio sole ne sufiĉas por imagi la teruran situacion de la laborista klaso?

Kiam ni legas en la "Kapitalo" de Karl Marks la teruran priskribon de la situacio de la brita laboristaro ĉe la komenciĝo de kapitalismo en Anglio, kiam multaj miloj estis mortintaj pro la senhonta ekspluatado kaj sensignifaj enspezoj, oni preskaŭ ektremas. Sed ĉu ne tre similas en la dudeka jarcento al tiu stato la situacio de la polia laboristaro?

La angla burĝaro kaj ĝia registaro tiam ektimis la fruktojn de sia malnobla ekspluatado, ili ektimis, ke pro la terura mortepidemio ili restos sen labormanoj por la ĉiam pli kreskanta industrio. Sed la pola kapitalismo tion ne bezonas timi, ĉar ĝi ĉe la nuna raciigo elĵetas novajn milojn sur la straton, senlaborigante ilin, al la antaŭaj dekmiloj da senlaboruloj.

La maksimumo de 3 zlotoj tage por laboristaj familioj, kies nutrantoj havas la feliĉon laboradi, signifas kondamni la plej grandan parton al malsatmorto. Samtempe la burĝaro sin banas en bonstato. La bezono je luksaj artikloj kreskas je konto de la laborista loĝantaro. Tiun lastan minacas la plej granda danĝero, minacas la degenerado, la danĝero atingi la staton de iama ĉinia kulio.

El "Arbeter-Cajtung", ĉeforg. de Poale Cion en Polio, trad. Jak 227.

[1] Varspeco, aĉetaĵo.

EL USONO

Ĉu internacia konkurso progresigas internacian bonvolon?

Okaze de la burĝa Olimpio en Amsterdamo ni sennaciuloj kaj la Laboristaro ĝenerale havis bonan eblecon sciiĝi, ke la burĝaj rimedoj por proksimigi la naciojn unujn al la aliaj havas tute kontraŭajn rezultojn. Anstataŭ kunporti la bonan volon plej eble amikiĝi kun alinacianoj, oni fortigas inter si jam dum vojaĝo la intencon "montri al tiu aŭ alia naciaĉo, el kia materialo **ni** estas faritaj" — kaj cetere memkompreneble antaŭ ĉio gardi sin kontraŭ ia ajn ebla insulto de fremda nacio. Tuj, kiam la ludoj komenciĝas, la internacia bonvolo ekkrevas:

La francoj rifuzas kunmarŝi en la malferma parado. La germanaj piedpilkuloj provas frakasi la urugvajanojn ne nur per pilko, sed eĉ per pugnoj kaj piedoj, tiel ke vunditoj restas sur la "batalejo" kaj tiel, ke ne plu piedpilkkonkurso dum Olimpioj okazos.

Sed se oni aŭskultas tiujn, kiuj suferas ĉi-jare tre multajn malvenkojn, tio estas la usonanoj, oni ricevas impreson, kvazaŭ okazus la unuaj antaŭbataletoj inter militantaj malamikaj nacioj. Estas raportite de ili mem ke, kvankam ili kunmarŝis en la parado, portante alten la standardon, ĝuste pro tio la "steloj kaj strioj" elvokis nur acidan kritikon. Kaj kial? Kiam la diversnaciaj ludantaroj preterpasis holandan princan moŝton el reĝa familio, ĉiuj flagportantoj respektege mallevis siajn standardojn, escepte tiu de Usono! "La 'steloj kaj strioj' neniam mallevIĝas antaŭ neniu homo nek nacio", ordonas al ili ilia provincisma flagokulto! Cetere la usonanoj, estis vidate kun malplaĉego, ankaŭ salutis la princan moŝton ne per manlevo, sed nur per dekstrenrigardo.

Ĉi tiuj tute ne gravegaj faktoj kaŭzis en la rigardantaro ne nur ne eĉ varmetan aplaŭdon dum la pretermarŝo, sed poste ankaŭ malestimajn rimarkojn pri "la plenblovitaj amerikanoj".

Sed pli rimarkinde montriĝas la interamikiĝo de la diversnacianoj per la sportaj konkursoj. Tie ŝajnas, kvazaŭ estus jam nun milito inter Eŭropo kaj Ameriko, se oni legas la raportojn de la usonaj sportinstruistoj, en kiuj ili plendas jene: "Streĉa sento plenigis la lukthalon kaj venkoj super la amerikanoj estis ekstreme popularaj. Kriegoj de ĝuego salutis ĉiun luktanton, kiu gajnis tenon aŭ punkton super amerikano". Malregulaj metodoj estis uzataj, kaj la decidoj de la arbitraciuloj estis "ĉiam maljustaj" al la amerikanoj laŭ la samaj raportintoj. Ili jene plendas alian fojon: "Ĉiuj niaj sportuloj estas markitaj. Tiuj uloj (!) prefere venkus unu amerikanon ol duondekduon da aliuj; tial ili metas ĉion, kion ili povas, en la konkurson, kiam ili konkursas kun amerikano."

Protesta derompa hejmenveturo de la tuta usona ludantaro estis prikonsiderata. Sed la gvidanta generalo ordonis: "Amerikanoj neniam cedas!"

Jen, kia ĝojiga festego plena je amo inter la nacioj! Ŝajnas, ke, kontraŭe al la celo, la burĝa Olimpio estas multe pli kolektujo de internacia malamo, de kie, en serioza okazo, kunekfluegos la ĉion dezertigaj ondegoj de terura milito, post kiam la digoj de sportaĉa supraĵa frateco krevos.

INO-KOR. 1307.

EL ALĜERIO

Lando de mizero kaj ekspluato

Preskaŭ cent jaroj nun forpasis, dekiam la imperialisma Francio, avida je kolonioj, post ventumila ekbato malgrava de la alĝera regno al la franca konsulo, elŝipigis sur la alĝeria tero soldatojn, kanonojn, kaj pafilojn. Kiam francoj kaj araboj kelkajn jarojn interbatalis en sanga hombuĉado pro la malspritega preteksto de Francio "civilizi" la alĝeriajn "barbarojn". Antaŭ preskaŭ cent jaroj Francio alproprigis al si la bonajn grundojn en vastega Alĝerio kaj repuŝis la pacemajn alĝeriajn kamparanojn, kiuj vivis bonstate ĝis tiu tempo, al la senkreskaj kaj ŝtonplenaj sudaj regionoj.

En 1930 Francio glore festos sian rabon, voĉdonante specialan buĝeton, kaj devigos la subprematajn arabojn el Alĝerio, memore soleni la centjaran datrevenon de la ŝtelo de iliaj bienoj. Cent jaroj da mizero, da ekspluato, da sklaveco! Vera mizero: ĉiuvintre en Alĝerio ripetiĝas la sama terura spektaklo de l' malsatego, en kiu suferas kelkaj milionoj da indiĝenoj. Tial oni ne malofte trovas ĉe la flanko de la vojoj malsanajn, maldikajn virinojn, infanojn, virojn, maljunulojn, kiuj sin trenas kaj iafoje eĉ tere kuŝas, mortantaj pro malsato kaj malsanoj kaj kiuj ne manĝis de kelkaj tagoj. Al ili oni

Havenlaborista striko en Finnlando

(vidi ankaŭ n-on 199)

La striko de havenlaboristoj ankoraŭ daŭras sen ia ebleco por traktadoj inter laboristoj kaj labordonantoj. La laborado en havenoj funkcias malbonege, helpe de strikrompantoj, kiuj konsistas el la plej reakciaj elementoj kaj ĝenerale el homoj, kiuj neniam laboras, escepte dum strikoj. La burĝaj raportantoj ĉiam klopodas aserti, ke la laboro funkcias tute normale, kaj ke nur enŝipigo de segita lignovaro okazas je 25 ĝis 30% sub normala rapideco. Sed estas konata fakto, ke la laboro por ĉiuspecaj komercaĵoj iras malrapide kaj ke ŝipoj alvenintaj estas devigataj atendi longan tempon, antaŭ ol ili eĉ povas komenci ŝarĝ-prenon.

La aroj da strikrompantoj en kelkaj lokoj estas tre malpacemaj, ĉar efektive ili ne alvenis nur por labori. Ekzemple, en haveno de Valkomi ili atakis strikantojn, kaj la polico havis plenan laboron por pacigi ilin. Finnlando havigas al si novan gloron en subpremo de laboristaro per sia "laborvolontula" armeo. Krom la malbona funkciado de strikrompaj laboroj aldoniĝas ankoraŭ lastatempe, ke la nombro da strikrompantoj komencas malkreski. Tio certe kaŭzis jam elnerviĝon inter labordonantaro, ĉar laŭ lastaj informoj kelkaj el ili estus pretaj por traktadoj. La spirito inter strikantoj estas bonega, kaj ili rigardas esperplene antaŭen. Ili vidas, kiel la eksterlandaj K-doj montras sian solidarecon en formo de morala kaj materia helpo. La nun daŭranta laborbatalo estos certe bona montrilo sur la vojo de laborista solidareco ĝis fina k o m u n a venko. 695.

NIA LIGILO

Dediĉita al la 200-a n-ro de "S-ulo"

Hodiaŭ ĵaŭdo. Kia ĝojo!
Ricevis mi 200-an nian.
"Sennaciulo" 200-foje
Ornamis jam la vivon mian.

La vivon simplan kaj izolan,
Sen ĝojo de amik-renkontoj,
La vivon de l' labor' malmolan,
Kaj tute, tute senkomfortan.

Hodiaŭ ĵaŭdo. Ses tagnoktojn
Atendos mi 201-an.
Al mi denove ĝi rakontos
Pri la proleta viv' enua.

Min ĝi informos pri gefratoj,
Al kiuj mankas lum', aero,
Pri la batal' en ĉiuj partoj
De l' mondo pro proletlibero.

Kaj estos ĵaŭdo, — SAT-folio
Sciigon gloran diskonigos,
Ke jam ne estas fi-landlimoj:
Labor' proletojn unuigos.

Por ke la tag' alproksimiĝu,
Kaj la labor' ne estu puno,
En nian rondon! SAT-aniĝu!
Jam supreniras nia suno!

Vilaĝo Anikoviĉi. P. Krapivin (6351).

malpermesas per ledvipado la eniron duonhospitalan (? — Red.) de la urboj, kie teruraj scenoj okazas: maldikegaj arabinoj, ĉirkaŭataj de siaj infanoj, portas malpuregan korbon en la manoj kaj atentege traserĉas la rub-elĵetaĵojn, por trovi, kun nepriskribebla ĝojo, pecon da pano preskaŭ putrintan, kiu kvietigos, almenaŭ momente, la malsaton, kiu ilin konsumas. La vintro 1926/27 estis unu el la plej ruinigaj. La koloniiganta Francio pensis helpi al la malsateguloj voĉdonante helpbuĝeton de 6,5 milionoj da frankoj[1]: 6 fr. por malsatanto (ĉar estis pli ol miliono). Tiel la francaj civilizantoj helpis. Al komunista partio en Alĝerio, kiu per sia gazeto organizis grandan monaferon, la kolektado estis malpermesata kaj la ekzempleroj de l' gazeto, kiuj anoncis ĝin, konfiskataj laŭ guberniestra ordono.

Profitante la mizeran staton de la indiĝenoj, la francoj dungas ilin en siaj entreprenoj por tre malaltaj salajroj. Maturaj indiĝenoj ricevas 6 fr. tage en la alĝeriaj minejoj, 10—12 fr. tage ĉe la fervojaj kompanioj kaj konstruoj, 6 ĝis 7 fr. ĉe la kampokulturejoj, kie ili laboras de la sunleviĝo ĝis la sunsubiro. Ĉe la indiĝena junularo la ekspluatado estas ankoraŭ pli intensa, ĉar ilin protektas neniu leĝo. Por labortago neniam malsupera je 10 horoj oni pagas al junuloj salajrojn variantajn inter 1 kaj 4 frankoj tage, ĉe la urb- kiel ĉe la kamplaborejoj. La indiĝenoj komprenеble deziras iri Francion, kie malgraŭ la mastra ekspluatado la salajroj estas pli altaj. Sed Francio volas konservi la malkaran manlaboron en Afriko, malpermesante al la indiĝenoj veturi al la metropolo por labori.

Tamen la indiĝenoj tiel ekspluatataj devos festi entuziasme la datrevenon de la koloniiĝo ĉar aliel ilin atendas la malliberejo aŭ la gardado en la varmegaj sudaj provincoj.

"Ĉ i a m a n t a ŭ e n", Junulara esp.-grupo en Alĝero.

[1] 6 frankoj = 1 mk. germ.

TAGO EL MIA VIVO

Mi estas 20-jara fraŭlo kaj loĝas kune kun miaj gepatroj. Ĉiutage mi ellitiĝas je la 7-a horo kaj devas komenci je la 8-a mian labor-tagon. Mi laboras en fervoja tenejo kiel seruristo. La kondiĉoj de laboro estas tre malbonaj. La tenejo estas konstruita antaŭ 70 jaroj, kiam lokomotivoj estis malgrandaj, kiam remunto ne postulis la teknikan perfekteon. Nun estas tute aliel. Grandegaj lokomotivoj, kurantaj 100 kilometrojn po horo, ne trovas spacon en la tenejo, kaj tial la remunto estas tre malfacila. La fumo plenigas la ejon, kaj ofte (precipe vintre) ni laboras ne vidante unu la alian trans kelke da paŝoj.

De la 12-a ĝis 13-a mi tagmanĝas, legas gazeton aŭ ludas kun K-doj damojn aŭ ŝakojn. Iafoje ni aŭskultas lekciojn kaj raportojn de kuracisto, literaturisto k. a. Baldaŭ ni havos radiolaŭtparolilon kaj aŭskultos radio-koncertojn kaj radio-gazeton, speciale disaŭdigatajn dum la labor-tagmezo. Je la 17-a mi finas la laboron, sed tre malofte mi iras hejmen, ĉar mi estas okupata per socia kaj partia laboro. Mi estas membro de tielnomata Sekcio de laborist-kamparana inspektado (kontrolo) ĉe Moskva kaj regiona Soveto. Mi kontrolas laboron de kooperativo, ŝtatoficejoj, hejmindustrio ktp. En nia tenejo multaj laboristoj laboras en sekcioj de la Soveto. Unu laboristo estas membro de VCIK (Tutsovetia centra ekzekutiva komitato).

Vespere mi vizitas teatron, kinon, kunvenojn, respondas al miaj eksterlandaj korespondantoj ktp. Loĝej-krizo estas tre akra: por 5 personoj, el kiuj du estas 3- kaj 1-jaraj, ni havas nur unu ĉambron. Sed mia patro estas membro de loĝej-konstruanta kooperativo, kaj baldaŭ ni ricevos bonan loĝejon en novkonstruata domo. Mi salajras 70—80 rbl. monate, kaj tiu sumo estas plene sufiĉa por ke mi povu vivi pli malpli bone, des pli ke mia patro ankaŭ salajras 150 rbl. (li estas kvalifikita metal-tornisto). Somere mi ricevas dusemajnan forpermeson kaj intencas veturi Krimeon aŭ Kaŭkazon por ripozadi. Niaj profesia kaj junkomunista organizoj aranĝas por tiu celo kolektivan ekskurson.

Jen ĉio, kion mi mallonge povas rakonti pri mia vivo.

A. S o k o l o v (11 345).

EL LA HISTORIO DE L' SOCIALISMO

3. Babef[1]

La Babefismo estas kun la doktrino de Aŭn (angle: Owen) tiu, kiu plej proksimiĝas al la ĝenerala koncepto pri komunismo. La doktrino de Babef distingiĝas de tiu de Aŭn en tio, ke precipe okupitaj anstataŭigi la individuisman reĝimon (sanktigitan de la Franca Revolucio) per la egaleca reĝimo, Babef kaj liaj disĉiploj konstante malzorgis la filozofian flankon de la socia problemo. Sed plie la Babefanoj estis revoluciuloj kaj antaŭ ĉio homoj de l'ago.

La fundamentaj principoj de ilia doktrino estas jenaj: 1. La naturo donis al ĉiu homo egalan rajton je la ĝuado de ĉiuj bienoj. 2. La celo de l' socio estas defendi tiun ĉi egalecon ofte atakatan de la perforto kaj la malbono, kaj pliigi, per la konkuro de ĉiuj, la komunajn ĝuaĵojn. 3. La naturo metis al ĉiu la devigon labori, neniu povas sin deteni sen krimo de la laboro. 4. La laboroj kaj la ĝuoj devas esti komunaj al ĉiuj. 5. Premego estas, se unu laboregas kaj havas mankojn je ĉio, dum alia vivas abunde nenion farante. 6. Neniu sen krimo povas alproprigi al si ekskluzive la bienojn de la tero aŭ de l' industrio. 7. En socio devas ekzisti nek riĉuloj nek malriĉuloj. 8. La riĉuloj, kiuj ne volas rezigni favore al la senhavuloj, estas malamikoj de l' popolo. 9. Neniu rajtas, per amasigo de ĉiuj rimedoj, prirabi alian je l' instruado necesa por lia feliĉo. La instruado devas esti komuna. 10. La celo de l' Revolucio estas detrui la malegalecon kaj starigi la feliĉon por ĉiuj. 11. La Revolucio[2] ne estas finita, ĉar la riĉuloj absorbas ĉiujn bienojn kaj regadas ekskluzive, dum la malriĉuloj laboras kiel veraj sklavoj, konsumiĝas en la mizero kaj signifas nenion en la ŝtato.

Por atingi la aplikadon de tiuj ĉi principoj, Babef kaj liaj adeptoj celis preni al si la potencon perforte kaj starigi diktatorecon. La individua propraĵo estu nuligata, la franca popolo estu farata kolektivposedanto de l' nacia teritorio, la laboro estu deviga kaj egala por ĉiuj, la naŭzaj laboroj estu alterne plenumataj de ĉiu. Tiel, neniaj privilegioj, neniaj superecoj intelektaj; la individuo — simpla unuo en la ŝtato; forigo de l' korupta lukso kaj de l' frivolaj artoj, leĝaj rimedoj por malhelpi ilian revenon.

Tiun doktrinon provis aplikigi la Babefanoj per bone organizita konspiro, kiu estis sukcesonta. Perfiditaj de oficiro Grisel, ili estis arestataj la 10. majo 1796, la matenon de l' tago fiksita por la ekribelo kaj kondukataj antaŭ la Superan Tribunalon. Post longaj debatoj, Babef kaj Darte' estis kondamnataj je morto, 8 aliaj je deportado, la ceteraj akuzitoj estis liberigataj. Aŭdante sian kondamniĝon, Babef kaj Darte' vundis sin per kelkaj ponardpikoj, kaj post nokto de teruraj suferoj ili estis kondukataj al la gilotino. — La revoluciaj principoj de l' Babefanoj postvivis. En jaro 1830 la revoluciaj komunistoj sin reorganizis. Buonarotti, kiu transvivis la deportadon, estis la inspiranto kaj ĉefa organizanto de la revoluciuloj, kiuj batalis tre energie kontraŭ la registaro de Ludoviko-Filipo.

[1] France: Babœuf (nask. 1760).
[2] Aludo al la burĝa franca Revolucio.

Respondo al de Man

La verko de H. de Man[1] aperis trilingve[2] sub titoloj: *Zur Psychologie des Sozialismus* (1926), *Au delà du Marxisme* (1927), *Psychology of Socialism* (1928). Li pretendas likvidi la marksismon, ĉar li mem fariĝis socialpatrioto en la milito. Novan bazon por la laboristmovado kaj socialismo li trovis en la "nova psikologio" kaj etiko, fondita sur ĝuo en laboro, demokrata kristana egaleco, pacifismo kaj instruo de pozitiva komunuma kulturo.

Plejparte, al mi ŝajnas, li frapas al pordo malfermita. Marks certe ne neas, ke socialismo heredas la praan sopiron al egaleco; li ne asertas, ke homoj agas meĥanike, aŭtomate laŭ sia financa intereso. Certe ĉiu povas konsenti, ke Marks trorapidigis en sia antaŭvido la bankroton de l' kapitalismo. Certe en terkulturo la maŝino ne grandskale estas aplikata, en industrio ankoraŭ restas multe da metiistoj; la mizero de la Proletaro ŝanĝiĝis laŭ sia formo. Kvankam en la likvido de l' marksismo li ne sukcesis, la verko estas pensiga, vivplena kaj leginda.

Sed mi rilatas ĉi tie al la paĝoj, en kiu de Man pritraktas la supra-nacian (notu, ne s u p e r nacian) socion de la estonto. Laŭ li, antaŭ ol fariĝi "bona eŭropano", oni devas lerni tri lingvojn kaj fariĝi triobla naciano. La proleto ĝis nun ne ŝatis sian propraĥ nacian kulturon, kaj tion li devas fari, antaŭ ol li atingos la supra-nacian kulturon. Ĉu necesas diri, ke de Man havis la ŝancon studi lingvojn ktp. en universitato kaj depost juneco ĝuis famon en kongreso kaj konferenco kiel lerta interpretisto? (Sed preterpase notu, ke li mem devas sin apogi sur la anglaj Gek-doj Paul por traduki anglen sian verkon du jarojn post ĝia germanlingva apero.) Certe ni konsentas, ke la riĉuloj nelaborantaj ne fondas bonan supernacian kulturon. Ĉie ili havas la samajn aŭtojn, luksajn hotelojn, vagonarlitojn ktp. Laŭ la belga aŭtoro Pikar' (france: Picard) tio estas nur kulturo de la "kelnerismo". Tia kulturo ne enpenetras la vivon de la amaso kaj restas supraĵo, veziko kaj nenio plu.

De Man argumentas, ke la radio kaj la modernaj interkomunikiloj ne kreas mondskalan civilizon. Unu hirundo ne pruvas la venon de la printempo. Ĉiu nacia lingvo konsistas ne simple el vortoj, sed el kunligitaj ideoj naskitaj de jarcentoj de aparta evoluo. Nur iom post iom la apartaj kulturoj miksiĝos. Universala lingvo, skribis de Man, povas esti intertempe nur helpilo, nur

[1] Komparu ankaŭ n-on 190, pĝ. 276 "Trans la Marksismo". — Red.
[2] Dume ankaŭ aperis sveda eldono (laŭ "Heroldo"). — Red.

Zamenhofaj vortoj

Ĉiu, kiu legis la antaŭparolon de la "Fundamento de Esperanto", scias tre bone, ke ĝi ne sole ne prezentas ian baron kontraŭ la evolucio de la lingvo, sed kontraŭe, ĝi donas al la evolucio tian grandegan liberecon, kiun neniu alia lingvo iam posedis eĉ parte. Ĝi donas la eblon, se tio estus necesa, iom post iom eĉ ŝanĝi la tutan lingvon ĝis plena nerekonebleco! La sola celo, kiun la Fundamento havas, estas nur: gardi la lingvon kontraŭ a n a r ĥ i o, kontraŭ reformoj a r b i t r a j kaj p e r s o n a j, kontraŭ danĝera r o m p a d o, kontraŭ forĵetado de malnovaj formoj antaŭ ol la novaj estos sufiĉe e l p r o v i t a j kaj tute definitive kaj sendispute a k c e p t i t a j. Se la esperantistoj ĝis nun tre malmulte faris uzon de tiu granda libereco, kiun la Fundamento al ili donas, ĝi ne estas kulpo de la Fundamento, sed ĝi venas de tio, ke la esperantistoj komprenas tre bone, ke lingvo, kiu devas trabati al si la vojon ne per ia potenca dekreto, sed per laborado de amasoj, povas disvolviĝi nur per tre singarda vojo de natura e v o l u c i o, sed ĝi tuj mortus, se oni volus ĝin disvolvi per kontraŭnatura kaj danĝerega vojo de r e v o l u c i o.

La "Fundamento de Esperanto"[1] devas troviĝi en la manoj de ĉiu esperantisto kiel konstanta k o n t r o l i l o, kiu gardos lin de deflankiĝo de la vojo de unueco.

L. L. Zamenhof.

[1] Mendebla ĉe nia Administrejo.

ŝlosilo al aliaj lingvoj, artifikaĵo por la hotelo kaj korespondado pri bagateloj[1]. Se oni alprenus ĝin, ĝi disfalus en dialektojn pro influo de nacia elparolo, idiomoj, parolturnoj ktp. Pli kredeble estas, laŭ de Man, ke unu el la ĉefaj naciaj lingvoj triumfos en la barakto, aŭ la kosmopolitaj elementoj multiĝos tiom ke evoluos speco de mondlingvo en venontaj jarcentoj.

Ŝajnas al mi, ke de Man multe eraris komparante la 15-an ĝis 17-an jarcentojn kun la 20-a. Vere en la komenco de kapitalisma sistemo la vojaĝo de Kolombo, la malkovro de Ameriko, la venko de la oceano kaj la irado ĉirkaŭ la mondo estis nur la prologo al disiĝo de mezepoka kulturo, interbatalo de estiĝantaj nacioj, kresko de apartaj naciaj lingvoj kaj kulturo. Sed ĉu Historio nur ripetas sin? Kie estas nun la "nova mondo" plena da oro kaj arĝento, sklavoj kaj novaj komercaĵoj? Ĉu Usono, Eŭropo, Azio, Afriko dividiĝos por akiri tian landon? En Ĉinio, Hindio, Suda Ameriko aperas la sama fenomeno — ekspluato per la kapitalisto, kontraŭstaro de la laboristo. La radio kaj la aeroplano kunigas landojn, kie la samaj tendencoj estas videblaj.

Rilate al la riĉeco de la ideoj kaj emocioj kunligitaj kun la malnovaj naciaj lingvoj, ĉu ni povas resti loĝantaj en la estinteco? Eĉ nun mi (anglalingvano) ne povas legi la verkojn de la unuaj anglaj verkistoj pro diferenco de skribado kaj vortoj. La kapitalisto kaj proleto heredas ambaŭ la vortmuzikon, la genion mirindan de Ŝekspiro, sed ĉu ni nun interkonsentas pri la rezulto de la raciigo en industrio? SAT-anoj ne sopiras pri utopia unueco, sed kredas, ke unueco kreskas kaj kreskos el la komuna ribelo de la laboristoj. Nova kulturo venas, al kiu ni helpas konscie.

Verkistoj, kiuj parolas pri esperanto kiel ia telegrafa kodo, trafe montras sian nescion pri la verkoj sciencaj kaj literaturaj, kiuj jam aperis. Kiom ni legas SAT-ĵurnalojn kaj -verkojn, partoprenas en kongresoj, korespondas kun alilandaj K-doj, vizitas ilin, aŭdas ilian voĉon per gramofona disko kaj radioparolado, tiom ni perdos niajn idiomojn kaj malbonan elparolon.

La verkistoj kiel de Man eldonas grandajn librojn por pruvi la malrapidecon de socia evoluo, la profundecon de la influo de l' estinteco. Ni laboru je la servo de la Proletaro prepare por la estonteco!

488 (Londono).

[1] Legu la laŭvortan citaĵon en n-o 190, pĝ. 276. — Red.

Supraĵe juĝi kaj ĉion kontraŭdiri kapablas ĉiu stultulo.

Interrompo en la pens-mekanismo

Estas mirige, ĝis kia grado ŝajna senpenseco, ŝajna aŭtomatigo de agoj, movoj kaj prizorgoj ŝajnas mekanikiĝi dum la ĉiutaga homa funkciado. Iu forgeso atentigas nin pri tio. Ni asertus, ke ni enpoŝigis la ŝlosilojn. Kaj tio ankaŭ ĝustas. Sed poste iu nekutima kaŭzo instigis nin ree elpoŝigi la ŝlosilringon. Kaj hazarde ni lasis ĝin en la seruro. Aŭ iu K-do sendis rekomenditan leteron al SAT kaj en la letero li skribas: "Ĉi kune mi sendas monbileton..." La administranto serĉas, kontrolas la leteron, ĝi estas ekstere en ordo, tamen la mono mankas. La kaŭzo estas, ke tiu K-do en la momento, kiam li volis enmeti la monon, ĝuste forgesis tiun agon. La samo estas rilate al la korespondaĵoj. De tempo al tempo nin atingas PK aŭ leteroj tute ne afrankitaj. Kaŭzo — forgeso. Ĉi tiu malordigo en la ĉiutaga cirkulado de la frumateno embarasis la ritmon de niaj aŭtomatigitaj manipuloj, kaj tiel fariĝis el la senpensa ago la forgeso. El la ŝajna senpenseco de nia kutima, ekzercita agado en la multaj bagateloj ĉiutagaj (pretigado por farota laboro), ĉe kiuj ŝlosiloj, horloĝo, leterujo, monujo, okulvitroj, naztuko, gazeto ktp. ludas la ĉefan rolon, fariĝas efektiva senpenseco. Ĉar la aŭtomata funkciado de ĉi tiuj plenumoj kaj manipuloj certe ne okazas kiel en mekanismo de iu horloĝradaro. Niaj pensoj estas, tute senkonscie, nepre ĉe la afero. Kaj ĉiu forgeso estas ribelo de la pensoj kontraŭ ĝenanta enmiksiĝo en la telegrafsistemon inter cerbo kaj mano, ĉar sen ordono ekde la cerbo moviĝas neniu muskolo. Se tiu ordono inter la plenumo kaj ricevo estas trakrucata de iu nova impreso, kiu kaŭzas novan ordonon, tiam ni tute nerimarkite metus la nazumon en la buŝon kaj la bulkon sur la nazon. Aŭ ni metus la pretigitan veturmonon en la kafotason kaj la sukerpecojn en la poŝon de la veŝto. Ĉi tiu korekto de tia penskaoso ofte tute elreligas nin; kaj se ni ne antaŭe iomete koncentrigas niajn pensojn, se ni ne per tute konscia pensado refoje kontrolis niajn manipulojn, ni ne estas trankviligitaj pri la celrilata funkciado ankaŭ de la aliaj, sen malordigo okazintaj plenumoj.

Senpensecoj reduktiĝas al pensmulteco, sed ne al pensmanko. Ne la pensmalriĉa, sed la pensriĉa, ĉe kiu plenplenas la kapo per pensoj, estas la simbolo de la distro, de la forgesemo. La plej granda kaoso en la telegrafsistemo de la cerbo okazas ĉe iu ekscitiĝo, ĉu pro kolero, ĉu pro ĝojo. Tial, laŭeble, ni evitu ĉiun ajn eksciton, por ke ni povu koncentrigi niajn pensojn, ĉar la laborista movado bezonas nur klare kaj akre pensantajn Gek-dojn. Rolo.

Karbminista vivo en Sovetio

Multaj miloj da karbfosantoj sin okupas en la karbregiono. Dum la cara reĝimo turmentis ilin 12-hora labortago en la profunda kaj malseka ŝakto. Kompreneble oni peze portis la caran jugon. Kiam post mond- kaj civila milito la laboristoj denove serĉis al si la martelan tenilon, por reekfunkciigi la detruitan maŝinaron, ili plenumis egan laboron, fosante nudpiede en la ŝakto. Sed ili atingis tiame okhoran labortagon. Jam pasis dek jaroj depost la Revolucio. Nun oni vidas en Sovetio kiel fungojn elkreskantaj novajn fornegojn kaj ŝaktojn, ankaŭ novajn fabrikojn ktp. Certe granda estas la sukceso sur la vojo de konstrulaboro.

Ĉu tre boniĝis la vivkondiĉoj de la ministoj? Ne. Sed ne komparebla estas la antaŭmilita tempo. Kiam la soveta registaro starigis antaŭ si la demandon, kiel plibonigi la vivkondiĉojn de la ministaro, oni trovis plej racia la vojon: ĉefe malaltigi la prezon de la produkto kaj altigi la salajron de la ministoj. Tio estis ebla nur per meĥanigo de la laboro. Sed fine la ministoj atingis ĝin malmulte. Kompreneble, tre rapide meĥanigi la tutan laboron ne estas facile. Due, la ĝenerala teknika kondiĉaro ne estas komparebla kun Okcidenta Eŭropo. Malgraŭ ĉiuj malfacilој la ministoj tamen atingis nunjare 6-horan labortagon. Se Sovetio estus ligita kun tutmondo ĉiarilate, miaopinie sufiĉus 88 horoj da laboro dum monato por homa vivado.

Ĉu ne en ĉiuj landoj la ministoj deziregas fratan solidarecon? Ĉu oni ne estas subtera laborbesto? Sed ilin ankoraŭ ĉirkaŭas ia nebulo kaj malklareco, kvazaŭ ies sorĉa leĝo. Por ĝin forigi ekzistas nur unu vojo — tutmonda unuiĝo de ministoj, kaj firme konstrui unuecan turon: estis unu por ĉiuj, kaj ĉiuj por unu.

F. Ibragimov, ministo,
Ŝiglovski R.-K., Stalingr., Sovetio.

TRA ESPERANTIO

Karesoj

Kiel partopreninto ĉe la VIII-a mi utiligis la okazon por desegni kelkajn karakterizajn trajtojn de konataj kunbatalantoj kaj prezentas la rezulton jene al la legantoj de "S-ulo":

En la praepoko vivis en Grekio du filozofoj Demokrito kaj Heraklito. Demokrito kaj liaj disĉiploj havis la kutimon plori kaj ĝemkrii pri la malbonaj agoj de la homoj, dum Heraklito kaj liaj disĉiploj ridadis pri la samaj malbonaj agoj.

K-do Einar Adamson, la organizinto de la XIII-a, certe estas disĉiplo de Heraklito, ĉar li ĉiam ridetis, eĉ kiam li ricevis plej akrajn riproĉojn. Kontraŭe K-do Volkert certe estas Demokrita disĉiplo, ĉar li ploris kaj ĝemkriis pro tio ke la Kongreskomitato ne sufiĉe atentis lin. Du Dianoj, s-roj rektoro Janson kaj pastro Andreo Ĉe ploris kaj ĝemkriis, ĉar ili ne ricevis inviton partopreni nian kongreson.

K-do Ernst Eriksson, trankvila homo, firma kiel monto sur kiu li elkreskis, gravmiene ridegis, kiam pugnomontrantoj faris siajn politik-ekleziajn ceremoniojn. K-do Lerchner estas konstanta timigilo por la babilemuloj. Kiel muĝanta uragano sonas lia voĉo, kaj la babilemuloj forkuras.

K-do Muravkin havas altflugantajn planojn: krom projekto de eterna SAT-manifesto li proponis 5-membran redakci-komisionon, unu en ĉiu terparto (kial ne ankaŭ unu sur ambaŭ polusoj?). Krome li en liberpensula fakkunsido prezentis projekton por forigi la maljunan Dion. Espereble K-do M. havas pli da sukceso en sia ĉiutaga okupado krevigi atomojn ol per siaj nubenflugantaj proponoj.

K-do Drezen montris bonan ruzon pacigi interbatalantojn. Tiujn kapablojn li utiligu ankaŭ por ke ĉiuj tendencoj de lab. klaso havu egale liberan agadkampon en SAT.

Tre malfacile estas por mi desegni K-don Lanti. Homo kritikata, atakata, insultata, kondamnata de ĉiuj flankoj, por fine ricevi plenan fidon, certe estas studinda homo. Do mi rekomendas al la K-doj antaŭ ol mortbati lin, aŭskulti, kion li havas por diri. Liajn personajn ecojn verŝajne plej bone respegulas la nomo L' a n t i.

Multajn aliajn mi ŝatus desegni, sed se la artikolo fariĝas tro longa, mi timas, ke la redaktoro ĝin metos en korbon. Se maltrafaj estas miaj skizetoj, ne kulpigu pro tio aliun ol

M u r i (102).

RAPORTO PRI LA 1-a SAT-KONFERENCO

(19. aŭgusto 1928 en Göteborg)

K-do E. Eriksson estis elektata kiel prezidanto kaj K-do M. Starr kiel sekretario. La sekr. raportis pri la organizado kaj celo de la konferenco. Simpatie respondis al invito: Internacia Transport-Fed., Brita Meblista Asocio, Brita Fed. de Konstrulab., Brita Konsilantaro por Neebligo de milito, Sendependa Lab. Partio, Brita Lab. Sindikataro (T. U. C.), Blankrusia Akademio de Sciencoj, K-do R. P. Mortiŝed, vic. sekr. de Irlanda Lab. Partio kaj Sindikataro. Fine aliĝis el Britio 3 organizoj, el Svedio 5 organizoj, el Germanio 1 organizo. Prezentiĝis memorandoj (dokumentaj raportoj) de Tutsveda Labor. Klerig-Asocio (A. B. F.) per parlamentano E. Eriksson kaj instruisto E. Jungen; de Brita Instruista Lab. Ligo per H. Stay; de Brita Laborista Vetur-Asocio; de Brita Nacia Konsil. de Lab. Kolegioj per M. Starr; de Asocio de Lab. Foto-Amatoroj per Vildebrand. Ĉar la Sveda Socialdem. Partio kaj la Sveda Kom. Junularo kaj la Okc. distrikto de la Kom. Partio partoprenas en la kulturlaboro de la Sveda Klerig-Asocio, iliaj reprezentantoj ne donis apartan memorandon. Pli ol 300 organizoj estis senpere invititaj. Artikoloj pri la Konferenco aperis en almenaŭ 60 ĵurnaloj per helpo de la Gazetservo.

Diskutado pri punktoj en tagordo sekvis kaj pri proponoj de K-doj Kolĉinski kaj Brooks. La Konferenco rekomendis, ke ĉiu K-do, kiun interesas la proponita de Brooks (8500, London) bicikla rondvojaĝo tra Britio, interrilatu kun li senpere. Fine la Konferenco aprobis jenan proponon: "Fininte la Konferencon P l i i n t e n s i g o d e L a b o r i s t - K u l t u r o, la delegitoj aprobas la taktikon en ĝi aplikitan kaj rekomendas, ke ĉe la IX-a SAT-Kongreso E. K. samtempe starigu Konferencon, kiu pritraktos 1. laborist-edukadon, 2. laborist-korespondadon, grupan kaj individuan. — Por tio E. K. komisiu kompetentan komitaton, kiu interrilatos kun aliaj internaciaj organizoj." Aldoninda estas la konsilo, ke nek E. K. nek ia komitato povas starigi tian Konferencon sen la senlaca persona helpo de ĉiu SAT-ano ĉe lia propra organizo. (488)

INTERNI

— Ĉu do ne ĝojigas vin la fakto, ke en Göteborg regis perfekta unuecfronta spirito? . . .

— . . . . . .

— Nu, kio do? Ĉu vi ŝanĝis vian opinion pri tiu demando? Tre mirigas min via malaprobema mieno . . .

— Ni parolu serioze kaj uzu ĝuste la signifon de la vortoj. Antaŭ pli ol du jaroj[1] mi diris, responde al K-do Zilberfarb, ke la esprimo "unueca fronto" estas malkorekta, kiam oni ĝin rilatigas al nia SAT-movado. La vortoj havas ne nur etimologian, sed ankaŭ historian signifon. Ni ekzamenu la historian kaj nune politikan signifon de la moto: u n u e c a f r o n t o.

Antaŭmilite ekzistis nur unu Internacio: la II-a. Post la milito stariĝis la III-a. La fondintoj de ĉi tiu lasta opiniis, ke ĝi arigos ĉiujn klasbatalemajn proletojn. Tiel ne okazis. Ambaŭ organizoj daŭras ekzisti unu apud la alia. Evidentiĝis, ke tia divido de la laborista movado malfortigas la batalkapablon de la Proletaro. Tial komunistaj gvidantoj parolis pri u n u e c a f r o n t o. Kaj tio signifas, ke en kelkaj okazoj konkurencaj organizoj, konservante sian memstarecon, povas interkonsenti por batali kontraŭ la kapitalistaro. Sed aŭdiĝis voĉoj por klarigi, ke la agitvorto unueca fronto estas nur rimedo, taktiko por okazigi konfuzon kaj disiĝon en la socialistaj vicoj. Kaj jen kion ni vidis? Ĉe sia II-a kongreso 1925 en Marsej (france: Marseille) kaj denove en Bruselo nunjare la reprezentantoj de la II-a Internacio deklaris, ke la anoj de la socialistaj partioj, kiuj respondos favore al la invitoj de la komunistoj por starigo de unueca fronto, estos eksigataj . . .

Ne temas ĉi tie diskuti ĉu tiu decido estas aŭ ne trafa, ĝusta, laŭcela. Mi konstatas nur fakton kaj akcentas, ke paroli pri unueca fronto en SAT estas nur enkonduki — eble senkonscie — disigajn ĝermojn en nia unueca movado.

Se senpripensemaj kapoj sukcesus disigi nian movadon per starigo de konkurenca organizo; se tiel ili malfortigus la agadkapablon de la laborista esperanta movado, tiam oni povus ĝuste rilatigi la esprimon u n u e c a f r o n t o al SAT. Se nia Asocio farus interkonsenton kun UEA por difinita agado, ekzemple, por batali kontraŭ la fuŝistoj de la mondlingva movado, ĝustus en tia okazo ankaŭ la esprimo unueca fronto . . .

Dume decas paroli nur pri unueco de ĉiuj tendencoj en s a m a organizo. Paroli pri unueca fronto en SAT estas ne nur danĝera afero, sed ankaŭ simpla misuzo de vortoj . . .

S t o k o l m, 28. 8. 28. E. L.

[1] Komparu en n-oj 94/96 de "S-ulo".

DISKUTEJO

Pri komplemento al Jarlibro 1929

Trastudinte nian Jarlibron, mi ĉiam denove miregis pri la grandega laboro, kiun ĝi kaŭzis al siaj verkintoj kaj kompilintoj. Kvankam tiuj K-doj certe ne laboris pro dank- aŭ gloravido, ili ja meritas la dankon de ĉiuj SAT-anoj pro la bonfaro al ni ĉiuj.

En la Jarlibro la membroj estas instigataj sugesti eventualajn menciindaĵojn por la Jarlibro 1929. Tion mi volas fari. Ĉapitro 3 de la artikolo "Praktikaj kulturtaskoj de SAT" (pĝ. 35 Jarl.) temas pri la skribo. Ĉion tie diritan mi substrekas. Sed rekomendinde ŝajnas al mi, kompletigi tiun ĉapitron per modele skribita alfabeto, kiu servu por nia korespondado. Fakte regas nun granda varieco en la skribmaniero. Tre ofte oni nur kun peno povas deĉifri iun letertekston, pro malmodele skribitaj literoj. Kulpas pri tio la diverslanda skribmaniero. Kiam ni posedos oficiale rekomenditan alfabeton kun same facile skribeblaj kiel legeblaj literoj, tiam verŝajne baldaŭ reduktiĝos je minimumo la ĝisnunaj malfaciloj. Tiel ni kreos ankaŭ rilate al la skribo unuecon. La Zamenhofa Fundamento[1] jam entenas tian alfabeton. Verŝajne ne ĉiu K-do posedas tiun libreton. Krome kelkaj literoj en ĝi ne ŝajnas al mi rekomendinde skribitaj. Fakuloj el niaj vicoj, transsendu tial al E. K. tian taŭgan alfabeton sufiĉe ĝustatempe, por ke ĝi povu aperi en la venonta Jarlibro!

SAT-ano 135.

Pri geknaba kolonio

K-do E. Lanti opinias (enkonduko al la Jarlibro 1928), ke "nun ekzistas neniu perspektivo pri starigo de libertempa kolonio por geknaboj". Mi opinias male. Tiun kolonion povus starigi relative sufiĉe facile iu el lokaj sovetiaj IRH (MOPR)-anoj, kiuj tre interesiĝas pri la internacia edukado. Neniu kontraŭdiros, ke la oficiala lingvo en la kolonio konsistigata el geknaboj de diversaj landoj estu esperanto. Mi ankoraŭ ne priparolis oficiale kun Leningrada IRH. Mi faros ĝin (aŭ aliaj K-doj) post la apero de tiu ĉi propono en "S-ulo".

J. Brukson (SAT-ano 1896).

Red. noto. — K-do Brukson elpensas tro simplan solvon de la problemo. Sed eĉ, se li aŭ aliaj K-doj sukcesus ĉe IRH, la afero ne estus kontentige solvita por ni. Sub la aludita SAT-kolonio ni komprenas libertempejon por SAT-anidoj, fondotan k sub la plena direktado de nia organizo, sed ne dependan nek morale nek materie de iu ajn alia organizo, malgraŭ ebla bonvolemo. Tio ne signifas kompreneble, ke ni ne povus akcepti la konsilojn k utiligi la spertojn de aliaj organizoj, kiuj prizorgas libertempajn koloniojn por infanoj.

Korekto. Preseraro en n-o 204, pĝ. 388, 2-a kol., linio 33 de supre: Legu koalicitiĝis.

Malpermeso de "Sennaciulo" en Aŭstralio?

K-do el Aŭstralio (kie ni havas 2 abonantojn) sciigas nin, ke li ricevis informon de K-do el Sidni (Sydney), laŭ kiu "S-ulo" nun estas malpermesita de la cenzuro, kies ĉefo estas Mr. Bruce, konservativa ministro de la Federala Registaro. Oficiala tiurilata sciigo mankas al ni, k restas atendi laŭ la sekvoj, ĉu tiu informo konfirmiĝos.

[1] Ankaŭ "Petro". — Red.

MEMORNOTO

Priesperantajn artik. enhavis:

Daily Herald, London, 24. 8., Der Deutsche Eisenb., Berlin, 19. 8., 26. 8., Mezgerm. Ruĝa Renkontiĝo (speciala bulteno), Leipzig, 18./19. 8., Letersportisto, Moskvo, aŭg.

Peresper. leterojn presis:

Sächs. Arb.-Ztg., Leipzig, 23. 8.

Pri SAT k SAT-kongreso enpresis:

Sächs. Arb.-Ztg., Leipzig, 17. 8., 22. 8., Pskovskij Nabat, Pskov, 28. 7.; Signalen, Stokholmo, 23. 8., The Railway Service Journal, London, aŭg., Proleta Interligilo, Moskvo, julio, Social-Demokraten, Stokh., 27. 8. (intervjuo kun Lanti), Göteborgs Posten, 14. 8. (ekspoz.), 15. 8. (kun bildoj).

NIA POŜTO

246. — Ricevis viajn leterojn. Mi atendas la revenon de K-do Lanti, antaŭ ol decidi ion pri la afero.

Ludinka rondeto. — Via saluto alvenis tro malfrue, por aperigi en "S-ulo".

695. — Unu artik. via en tiu ĉi n-o; la duan ni uzos en okazo de bezono. N. B.

KUN TIU ĈI NUMERO ESTAS EKSPEDATA "LA LERNANTO"

KORESPONDVESPERO

okazos en oktobro. Sendu L, PI. Ni volas pligrandigi nian ekspozicion. Ĉiu ricevos respondon. La sendinto de la plej bela PI ricevos gvidlibron tra nia sindikatejo kun tradukitaj bildtekstoj. — *Behrmann*, **Hamburg 22,** Berthastr. 6, III.

Sportuloj kaj naturamikoj!

Kiu deziras partopreni en bicikla ĉirkaŭmondveturo? K-do scipovanta kanti k. ludi per ia muzikilo, aŭ pentramatoro preferata. Detalojn demandu: **B. Traub, Panevezys,** Marijos g. 15, (Litovio).

★ Laborista Junularo, Atentu! ★

Kolektivo de junkomunistoj ĉe Voroneĵa maŝinkonstrua fabriko je nomo de Lenin, volas konstante k serioze koresp. kun ĉiulanda laborist-junularo pri div. temoj k demandoj el vivo k moraro. Ni celas interŝanĝon per ilustr. ĵurnaloj, per malgrandaj porgazetaj skizoj ktp. La resp. estas garantiata de SAT-ano 11932. Adr.: K-do *J. Dorofeev*, 11 maja, 1 D, **Voroneĵ,** USSR, dla jaĉejki VLKSM.

Fervojistoj!

Tutfervoja profunuiĝa kongreso de Samara-Zlatousta fervojo, okazinta 25.—30. VII. 28, rezoluciis disvastigi esperanton tra tuta periferio de l' fervojo per esperanta oficejo ĉe la fervoja profunuiĝa komitato, kiu jam estas organizita.

Siaflanke la oficejo povos tion plenumi nur kondiĉe de via helpo! Abunde sendu priskribojn de diversfaka laboro, stato kaj vivo de vialanda fervojistaro, pri tekniko ktp. Viajn leterojn per niaj murgazetoj kaj lokaj profunuiĝoj ni disvastigos tra la fervojo (pli ol 2100 kilometrojn etendita). Tiamaniere fortikiĝu internacia proleta solidareco k lingvo de tutmonda Proletaro — esperanto. Ĉion adresu: al K-do **Jefremov,** USSR, **Samara,** strato de Leo Tolstoj, 102, kv. 2.

Komisiite B. Jeleznjakov (5583).

Esperanto parolata! ★ Esperanto parolata!

ESPERANTISTOJ
venantaj al **Stockholm** (Svedio)
nepre viziitu la kafejon
"Esperanto Konditoriet"
Gamla Brogatan, 32

Rilatas anoncon en n-o 202/203: "Petego al Gek-doj". La nomo de la serĉato estas "Vladimir **Lilek**" (kaj ne **Zilek,** kiel ni erare enpresis); same la nomo de la patro: "Lilek" (anst. Zilek). Kiuj rilatis al la anonco, bonvolu noti la ĝustan nomon.

KIU DEZIRAS INTERESAN KORESPONDADON?

Por disvastigi esperanton meze de niaj **partiaj kaj profunuiĝaj** rondoj ni entreprenas seriozan daŭran korespondadon por jenaj niaj rondetoj (neesperantistaj) — studantaj: **1. leninismon, 2. historian materialismon, 3. ekonomion, 4. kooperativan movadon, 5. profunuiĝan movadon.** Por **6. Unueca partia lernejo** — kun **7. sendiuloj** — konformaj ekstersovetiaj laboristaj rondetoj, organizoj ktp., ankaŭ kun apartaj laboristoj. — La rondetoj ĝoje konsentis al la propono, ili estos pridiskutantaj kaj respondantaj viajn leterojn kolektive. — Skribu multnombre al peranto: **K-do Jefremov, USSR, Samara,** strato de **Leo Tolstoj, 102, kv. 2.**

Por sin perfektigi en scio de esperanto, jenaj du K-dinoj dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj.

Petrova Lena (lernantino de muziktekniikumo, 20 j.) — **Samara,** Kooperativnaja 171, kv. 1.

Lavruhina Klaŝa (lernantino, 19 j.) — **Samara,** Jelabovskaja, 10.

Atentu Gek-doj en la tuta mondo!

Helpu al ni okazigi esp. ekspozicion en malfacile prilaborebla regiono per alsendo de materialo. Ĉio, kio temas pri esp-o, estas bonvenonta. Vidajon de Breslau kiel rekompencon sendas **Hans Heretsch, Breslau VI, Alsenstr. 57, IV.**

ATENTU!

Ĉiutaga laborista gazeto malfermas esp. korespondadan servon. Skribu pri lab. kaj socia vivo. Aparte estas petataj lab. korespondantoj de ĉl. gazetoj. Adr.: **Kerĉ, Redakcio "Krasnaja Kerĉ" (USSR).**

ENHAVO:

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig (Germanio)